СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 253. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 30 жовтня 1931.

VOL. XXXIX. No. 253. Jersey City, N. J., Friday, October 30, 1931. THREE CENTS.

ПОСОЛ МИХАЙЛО ЛУЧКОВИЧ ВЕРНУВСЯ З ВІДВІДИН РІДНОЇ ЗЕМЛІ З НАЙКРАЩИМИ ВРАЖІННЯМИ

НЮ ЙОРК. — Через Ню Йорк вертався до Канади посол канадійського парляменту, п. Михайло Лучкович, котрий тому два місяці виїхав був до Европи, щоби заступати канадійських парляментаристів на Конґресі Міжпарляментарної Унії, яка радила цього року в Букарешті, від 2 до 9 жовтня. Він мав теж мандат заступати на цім конґресі парляментаристів цілу британську імперію.

Посол Лучкович спішився тепер до Канади, щоби взяти участь в нарадах фармерської конференції. В Ню Йорку був усього один день, у якім поділився з редакцією „Свободи" своїми враженнями з подорожі до Европи і нашої рідної землі.

Посол є уроженцем американської землі. Отсе перший раз довелося йому бачити ту землю, звідки вийшли його батьки. Дотого йому, британському підданому і горожанинови з українського роду, прийшлось одинокому заступати Канаду і британську імперію на міжнароднім конґресі парляментаристів світа.

В Лондоні прийшлося йому говорити з ріжними економістами й політиками та обговорити політично-економічні справи, дотикаючі Канади і британської імперії. При тій нагоді переконався він, що всі ті економісти і політики є дуже добре обзнакомлені з українською справою, а особливо з подіями на західно-українських землях. Вони теж дуже цікавилися життям української іміґрації в Канаді й Злучених Державах та виказували велике розуміння цілости української справи, що це прямо дивувало посла Лучковича, як вони можуть так добре на тих справах визнаватися.

Посол Лучкович заявив, що в тім усім належить признати велику заслугу теж Українському Пресовому Бюрови в Лондоні, яке веде солідну роботу й має дуже добрі звязки з найвпливовішими кругами. Бюро знаходиться в дуже гарній дільниці, а з його вікна, казав посол Лучкович, він нераз оглядав анґлійського короля, як проходжувався в сусіднім городі. Бюро знаходиться недалеко королівської палати.

Посол Лучкович відбув теж наради з політиками з Австралії, Полудневої Африки і Нової Зеляндії, й усі вони теж цікавилися українськими справами і вже були навіть многі з них обізнані з найновішою книжкою „Ди Терор ін Юроп", яка описує й польську „пацифікацію" та подає ілюстрації знищених Ляхами наших кооператив. Оту обємисту і дуже цікаву книжку написав славний анґлійський журналіст Тилмен, автор книжки про Мек Донелда.

Будучи в Женеві, посол Лучкович відбув наради з канадійською делеґацією до Ліґи Націй у справі польської „пацифікації", а делеґація запевнила його, що цеї справи не випустить з рук з принципу справедливости, бо добачує слушність по українській стороні. Зосібна говорив ще з ірляндськими делеґатами, які теж обіцяли заняти такесаме становище. І вони заступали нашу справу в Лідзі.

Посол Лучкович набрав враження, що що би не говорити про Ліґу Націй, то він певний, що там є велике поле до праці в користь нашої справи, та що маємо там богато визначних людей, котрі трактують українську справу поважно, та що Польща це знає. Відбувши конференцію ще й з українськими делеґатами з Галичини і Буковини, посол вернувся до Лондону, щоби там виголосити реферат про пшеничний ринок. А звідтам поїхав на конґрес до Букарешту. Тут довелося йому заявити в комітеті національних меншин, що він теж репрезентує горожан Канади українського роду, котрі домагаються справедливости для своїх братів в Европі.

Найбільше здивування викликав посол Лучкович на приняттю в румунського короля, премієра Йорґи і в принца Маврокордато та принцезни Кантакузени, коли вони довідалися, що отсе британський горожанин українського роду заступає Канаду й цілу британську імперію, та що цей горожанин говорить українською мовою і приїхав теж відвідати Українців, що опинилися під Румунією і Польщею. Князь Маврокордато, котрого родина жила до війни в Одесі, виказав велике обзнакомлення з українською справою.

Були там і польські парляментаристи. З них гр. Лідущицький говорив з послом доброю українською мовою.

Посол Лучкович відвідав Українців на Буковині в Чернівцях і оглянув теж 12 сіл. Всюди завважив великий рух народний і велику сердечність, з якою його принимали. Тесаме може сказати про Галичину. Оглядав „Рідну Школу", сирітські захисти, робітні інвалідів, кооперативи по селах і говорив зі „спацифікованими" людьми. Розповідаючи про те, закінчив тим, що він ніколи не припускав, щоби наш край міг зробити на нього таке глибоке враження, щоби по тих терпінях, які переносить наш нарід, було в нім ще стільки завзяття й енерґії й стільки активности на всіх ділянках, що пророкує нам велике й певне майбутнє.

ЗНАЙДЕНО МОНЕТИ ВЕЛИКОЇ ВАРТОСТИ.

Мішочок золотих монет знайдено в Фльоренції в мурі палати Ґаві. В мішочку було 89 золотих монет, що походять з 1500 і 1600 рр. Ці монети мають велику історично-археольогічну вартість.

ПОГОДА І КНИГАРСЬКІ ІНТЕРЕСИ.

Французькі книгарні продали цьогорічного осінного сезону 30% більше книжок, як минулого року. Цей факт пояснюють собі французькі книгарні дуже просто: цьогорічна осінь на Заході є дуже слотна. Люди менше ходять на спортові грища, а частіше сидять дома. Щож мають там робити, як не читати?

ВИБУХ 50 ВАГОНІВ БЕНЗИНИ.

В Румунії на залізничому шляху Плоешті—Слобоція зударилися в повному бігу два цистернові поїзди. Наслідком сильного зудару вибухло 50 вагонів бензини. В полумині згинуло кільканацять кондукторів обох поїздів. На місце катастрофи виїхали ратункові поїзди.

ЗАГАДОЧНІ АРЕШТУВАННЯ.

Церковний хор з Бібрки вибрався 30. вересня ц. р. до церкви в Глібовичах Вел., де в роковини смерти бл. п. Юліяна Головінского відспівав заупокійну панахиду. Тимчасом державна поліція окружила церкву й арештувала 8 осіб, а саме: Маґду Ничківну, Касю Ничківну, Стефу Шиманську, Софію Шевцівну, Володимира Михалкевича, Святослава Рудого, Андрія Боднара і Коцюмбаса. Всіх держать на постерунку в Глібовичах Великих. В ночі на 1 жовтня бобрецка поліція перевела в домах усіх арештованих у Бібрці ревізію. За чим шукали, не відомо.

СУМНІ НАСЛІДКИ РЕДУКЦІЇ.

В Семяновіцах (біля Катовиць) інж. Пелер застрілив свою жінку і 6-літнього синка, вкінці сам відібрав собі життя. Самогубець лишив лист, в якому як причину тієї жахливої родинної траґедії подав те, що його зредукували у фабриці.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ БУДОВА ТВЕРДИНІ.

Будова твердині Верден, вивінування її зброєю та запасами муніції коштувала 170 міл. франків. Твердиня Метц коштувала 250 міл. франків.

ФРАНЦІЇ БРАКУЄ ДІТЕЙ...

Одинацятьлітній хлопчина скочив до Секвани. Коли прохожий наставив йому палицю, щоби його ратувати, він покивав головою з ознакою, що не хче жити, й пірнув під воду. Прохожі кинулися на випередки у воду й вратували хлопця проти його волі. Наслідком злого поведення управи діточого захисту постановив малий хлопчина скінчити самогубством. Парижани зробили на місці випадку збірку й за ті гроші проживе хлопець аж до повнолітности серед ґараздy й безтурботности. Люті на управу захисту люди хотіли опісля... скупати її в Секвані. Так дїється в Франції; в нас ніхто не журився би долею одної дитини, бо їх багато...

ДОСЛІДИ НАД ЗБІЛЬШЕННЯМ БЕЗПЕКИ В КОПАЛЬНЯХ.

Біля Дортмунду, в Німеччині, уставили велику залізну руру довжини 200 метрів. Хеміки хочуть перевести в ній досліди над причинами вибухів у копальнях. Учені сподіваються тим чином знайти шлях до викорінення, або принайменше до злагіднення частих вибухів, що загрожують життю робітників у копальнях.

БОРОТЬБА З ПАЧКАРЯМИ НА ЛИТОВСЬКОМУ КОРДОНІ.

З Литви до Польщі переходила громада пачкарів з великими запасами товарів. Мимо перестрілки з литовською кордонною сторожею перейшли пачкарі кордон, але мали одного раненого; один з литовських кордонників загинув. На польському боці боронилися пачкарі перед стежею КОП-у, підчас битви згинули два пачкарі; гурт перейшов знову до Литви та після кільканацятьхвилинної боротьби піддався литовській прикордонній сторожі, яка знайшла при пятьох пачкарях 100 кґ. тютюну, 75 кґ. сахарини й зброю.

ОБРАЗ РАФАЕЛЯ.

Після Рафаеля лишилося дуже мало образів, у яких ґеніяльний мистець використав би мотиви з грецької мітольоґії. Найцінніший з тих образів це праця Рафаеля за молодих літ: Еней та Дідона. Цей архитвір є в посіданні одного Швайцарця, який хоче продати його за 36 міл. золотих. Американці дають за картину 20 міл. зол., але власник не погоджується на таку ціну.

НЕСАМОВИТИЙ ГОДИННИК ІНДІЙСЬКОГО МАГАРАДЖІ.

На міжнародній виставі годинників в Амстердамі можна побачити цікаво збудовані старинні годинники. Найбільший розголос серед гостей вистави здобув годинник індійського магараджі. Близько щита з числами має той годинник дзвін, який видзвонює години. Під дзвоном видно порозкидані людські кости та черепи з 12 кістяків. У першій годині лучаться кости одного кістяка, кістяк зривається з купи костей, хапає за молот і вдаряє в дзвін; опісля вертається до решти костей та розсипається. В кожній годині виступає відповідне число кістяків, а в 12-тій годині зриваються всі, дзвонять по черзі 12 разів і знову розсипаються під дзвоном безладною купою костей. Власник цього годинника любується мабуть у виді кістяків.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО В ЗАКОПАНІМ.

Лаврентій Ціхонь, власник пенсіонату в Закопанім, застрілив підчас суперечки свою жінку. Після того хотів застрілити свою 10-літню донечку, але револьвер затявся. Тоді Ціхонь вхопив ніж і пробив ним серце своєї дочки. Після тих жахливих убивств — Ціхонь відобрав собі життя.

НОВА ТЕОРІЯ АЙНШТАЙНА.

Автор теорії релятивности, Айнштайн, виступив з новою теорією. Він математично доказує спільність електрики з силою притягання землі.

АРХЕОЛЬОГІЧНІ РОЗКОПКИ В ЗОЛОЧІВЩИНІ.

Між селами Хильчичі і Почапи біля Золочева є простора, мабуть 60-морґова піскова надма, місцями прямо засіяна кремінним знаряддям та дрібним черепом глиняного посуду доісторичного часу. Це археольоґічне добро збирають по поверхні ріжні особи і розносять його по многих музейних та приватних збірках. В останніх днях переведені були там з доручення Музею Товариства ім. Шевченка у Львові вступні розкопки, які відкрили селище молодшої камінної доби з IV. тисячліття перед Хр. та в іншім місци скелетове погребище висоцької культури з бронзовими прикрасами, яке можна класти до VIII. ст. перед Хр. Подібне, далеко більше погребище знаходиться в сусіднім Белзаци на громадськім вигоні, а інші памятки цеї культури подибуються по цілій східній Галичині, на північ від Дністра. Приписують їх звичайно Кімерійцям, які прийшли з України та злились у нас з народом так званої лужицької культури.

ШІСТЬСОТЛІТНІЙ ПРОЦЕС.

Королівський трибунал у Римі видав присуд у процесі між мешканцями села Монте Боволіно і Фрешіяно та монастирем Ст. Анджельо ді Тевальда. Процес почався 1330 року і тревав аж до 1931 року, цебто 600 літ, за вживання луґів і збирання дерева в околичних лісах. Цьогорічний присуд королівського трибуналу закінчив нарешті цей довголітній процес.

ВЕЛИКІ РИБИ ВИВОЗЯТЬ ГРОШІ З КРАЮ.

Урядники митниці в Неполоківцях (Румунія) знайшли в одного панка готових грошей і вартісних паперів на суму 25 міліонів левів, які він хотів перевезти за границю. Урядовці митниці повідомили про це сиґуранцу, яка зажадала леґітимації від згаданого панка. Показалося, що цей панок є політична особа, яка займає високе становище в державі. Він заявив сиґуранці, що їде делеґатом на інтернаціональний конґрес. Органи власти інтересувалися також, чому він везе таку велику суму грошей з собою, але „риба" не дала, самособою, відповіди. Йому не дали виїхати, а тому, що справа є підозріла, розпочато слідство. Власти не хочуть виявити імени цього патріотичного державного мужа. І певно не виявлять!

АЛБЕРТА СТРАТИЛА НА ЗНИЖЦІ ДОЛЯРА $100,000.

По день 1. жовтня Алберта стратила $100,000 на знижці канадійського доляра — сказав премієр Бравнлі. На той день провінція мала заплатити $900,000 відсотків від позички в Ню Йорку. Та на тому не кінець. За 6 місяців прийде заплатити дальшу рату з відсотками від довжних чотирк і пів міліона долярів. Коли доляр до того часу буде стояти на теперішній висоті, то провінція стратить додатково ще $500,000.

Ця небезпека відібється дуже болючо на всій адміністраційній програмі уряду, а також на допомозі безробітним.

Як зарадити дальшим стратам, якщо взагалі на те є який спосіб, премієр не був у стані щонебудь сказати.

НЕСПОДІВАНА ВЕЛИКА ПЕРЕМОГА МЕК ДОНЕЛДА

ЛОНДОН (Анґлія). — Вислід виборів до парляменту є цілковито несподіваний для всіх. Навіть національна ґрупа, що йшла до виборів під проводом Мек Донелда, зовсім не сподівалася для себе такої великої побіди. Ціла ґрупа здобула 551 мандатів. З того консерватисти під проводом Болдвіна дістали 470 посольських місць, націонал-ліберали 66, націонал-лейбористи 13 і 2 мандати незалежні.

Опозиція дістала всього 58 мандатів, що розділяються так: лейбористи 52, лібералі Ллойда Джорджа 4, а ірляндські незалежники 2. До парляменту не вибрано ані одного комуніста, або незалежного радикала. З 30,000,000 виборців голосували 21,399,175. Серед голосуючих переважали жінки, а тому кажуть, що то вони властиво вирішили такий вислід виборів. Майже всі лідери опозиційної ґрупи на виборах перепали. Зате Мек Донелд одержав найбільшу побіду, яку коли він знав у життю, бо його вибрано в тому районі, де лейбористи викинули його з партії й орґанізували всіх своїх членів майнерської юнії проти нього.

Вислідів виборів трохи побоюється й сам Мек Донелд, бо вони дали дуже велику силу в руки консерватистів. На протязі останніх сто років не було ще випадку, щоби в анґлійському парляменті яканебудь одна партія мала таку велику більшість, яку тепер мають консерватисти. Тепер головним завданням Мек Донелда та ліберальних і поступових його прихильників є не допустити до того, щоби в анґлійській політиці запанувала безоглядна реакція.

Тепер уже ніхто не сумнівається, що Анґлія в скорому часі впровадить мито на довіз чужинецьких виробів та сирівців. Біржа зареаґувала на вислід виборів тим, що значно піднесла ціни на ріжні анґлійські цінні папери й валюту.

ФРАНЦУЗИ ЗАДОВОЛЕНІ Й БОЯТЬСЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Вислід виборів в Анґлії приніс задоволення в політичних колах. Сподіваються, що тепер Анґлія знову стане прихильнішою до Франції. Зате в торговельних колах бояться, що мито на довіз до Анґлії дуже болючо вдарить по французькій зовнішній торговлі.

Франція довозить до Анґлії багато люксусових річей, які, очевидно, в першу чергу підпадуть обложенню високим митом.

НІМЦІ ЗАНЕПОКОЄНІ ВИСЛІДОМ ВИБОРІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В урядових і в торговельно-промислових колах наступило значне занепокоєння вислідом анґлійських виборів. Коли Анґлія впровадить мито на фабрикати, що привозяться з Німеччини у великій скількости, то це дуже болючо вдарить по німецькій зовнішній торговлі. Зменшення німецького експорту тяжко відібється на всьому фінансовому стані держави.

Зате ґітлеровці дуже задоволені виборами й кличуть німецький нарід на найближчих виборах зробити так, як це зробили Анґлійці й вибрати до парляменту консервативних та реакційних послів.

ПІЛСУДЩИНА В СУДІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Майже всі польські ґазети сконфісковано, бо вони вмістили відчити з салі суду, де судять противників Пілсудського, бувших берестейських вязнів. Вийшли лише ті ґазети, що видрукували цензурований владою звіт. Усі оскаржені заявляють, що вони ніколи не думали робити перевороту силою, як це зробив сам Пілсудський, що прийшов до влади лише після державного перевороту.

Бувший премієр Вітос зазначив, що він сам упав жертвою державного перевороту, доконаного Пілсудським, а тому тепер оскаржений мусів би бути не він, Вітос, а той, хто доконав перевороту. Та виходить, що судять жертви перевороту, а не переможця. Посол Ліберман заявив, що Пілсудський та його сторонники готують державний переворот, бо хочуть запровадити в Польщі монархію. Коли хто з оскаржених починав говорити про берестейські тортури, то суддя йому перебивав і не давав говорити про це.

Суд протягнеться мабуть кілька тижнів, бо покликано багато свідків з обох сторін.

ЯПОНЦІ СКРІПЛЯЮТЬ СВОЮ АРМІЮ ПРОТИ РОСІЇ.

ТОКІО (Японія). — Японське командування в Манджурії вислало в північну Манджурію кілька воєнних відділів, де вони мають охороняти залізниці. Там знаходяться також російські відділи, що охороняють російські інтереси. Японський міністер справ закордонних вислав до Москви ноту з увагою, щоб Росія в Манджурії була дуже обережною й не спровокувала японської армії до виступів проти російських військ.

Японський штаб вислав свого представника до російського воєнного аґента в Токіо з такою самою осторогою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОБИ ХОЧ МОВЧАЛИ!

Польський амбасадор Титус Філіпович, вернувшись до Америки з Польщі, коли там продовжалася польська „пацифікація", бундючо заявив у пресі, що в Галичині спокій, запрошуючи заразом чужинецьких кореспондентів до Польщі, щоби на місці переконатися, що він каже правду. Отою заявою він основно скомпромітувався, бо самі чужинецькі кореспонденти, котрі повірили його запевненням, висміяли його заяву й описали широко польські звірства з часів „пацифікації". Вкінці й сам польський уряд мусів офіціяльно признати, що в Галичині були надужиття.

Той самий Філіпович взявся тепер боронити Польщу зприводу Данціґського коридора, повчаючи сенатора Бору, що він не визнається на справах европейських і не знає, що 80% населення коридора є польським. Та не в тімя битий Бора відповів Філіповичеви, що він не сумнівається, що коли Польща подержить ще трохи коридор, то польська статистика викаже незабаром 100% польського населення. Виходить, що як би там не глядіти на Бору щодо його знання европейських справ, то про Польщу має він таки добрі інформації.

Та поминувши Бору, сам факт, що польський амбасадор звернувся з такими заввагами до американського сенатора, стрінувся з негодуванням американської преси. І тому вона взялася висвітлювати при тій нагоді польську нахабність.

Знову відомий американський журналіст Бризбейн у дотепний і яркий спосіб підхопив польську звичку, добачувати у всім, що критикує Польщу, „німецьку інтриґу". Він висміває польські напади на Бору як на „Німця", котрого предком нібито був Мартин Лютер.

Бризбейн каже, що можливо, що Бора не дуже то добре визнається на польських справах, але зате певно знає те, що Злучені Держави фінансували у великій мірі світову війну й кров у ній проливали і мають право щось сказати про Верзайський мир і ті всі нещастя, які з нього випливають. Бо для Американців, каже Бризбейн, справа з польським коридором виглядає так, як би, приміром, Канада хотіла мати доступ до Мексиканського заливу, а інші держави насідалиб на Америку, щоби вона дозволила пробити коридор через свої землі.

От так зачинають вкінці розбиратись у світі на польських справах завдяки самим польським дипльоматам.

Роман Слободян,
гол. фін. секретар У.Н.С.

ЕКОНОМІЧНА КРІЗА, БЕЗРОБІТТЯ Й У. Н. СОЮЗ.

(2)

В середу, 15 липня 1931 р., мали ми три-годинну конференцію з п. Вулфом. Ми представили всі домагання членів супроти тяжкої крізи і запитували, чи не можна знайти виходу і помочі, щоби членів задержати при орґанізації. Провірено оцінку грамот з днем 31 грудня 1930 р., яка представляється так:

Процентове відношення актив дійсних і майбутніх до пасив дійсних і майбутніх.

31 грудня 1917	82%
31 грудня 1926	122%
31 грудня 1927	124%
31 грудня 1928	124%
31 грудня 1929	127%
31 грудня 1930	128%

Сподівана і справжня смертність у відношенню до загальної суми обезпечення.

31 грудня 1926	100%
31 грудня 1927	117%
31 грудня 1928	121%
31 грудня 1929	132%
31 грудня 1930	117%

Повищі зіставлення доказують, що орґанізація має вимагану правом резерву на обезпечення членських грамот. У 1930 р. була резерва 28% вища і понад статутове мірило. За це смертність у 1930 р. є 17% більша, ніж була сподівана. В 1929 р. смертність членів перейшла 32% вище сподіваної смертности і нас упереджено, що як смертність буде так дальше підноситись, то орґанізація буде змушена шукати відповідної резерви. Треба зрозуміти, що орґанізація має виданих грамот на суму $17,-658,550 (понад сімнацять міліонів долярів) в старих родах обезпечення, а $406,500 в нових родах обезпечення — разом $18,065,050. Фонд посмертний і фонд резервовий з кінцем вересня ц. р. виносив $2,323,060.97. Ослабити ці фонди позичками, на які не буде покриття, або здержати наплив місячних вкладок — це може спричинити значну знижку оцінки грамот і страту лайсенсів, що рівналосяб „заморежженню" цілої орґанізації.

На наше жадання позичок або звільнення від місячних оплат на час безробіття, Вулф заявив, що все те є передбачене в нових родах обезпечення. В старих родах є резерва, одначе її не вільно рушити, хіба покредитувати на випадок реформи старих родів на нові роди обезпечення. На наше домагання, чи з огляду на загальну крізу асекураційні департаменти стейтів не поробили відповідних полекш, Вулф сейчас у нашій присутности дістав телефонічне получення з коміщенером стейту Ню Йорк, котрий вияснив, що закон не змінений і в повній силі обовязуючий.

В дальшій дискусії стверджено, що старі роди обезпечення треба скасувати як перестарілі і невідподаючі духови часу, а всіми силами поперти нові роди обезпечення. Резерва, яка є на старих родах обезпечення, може бути підставою до реорґанізації на нові роди, хочби на найнижчий рід кляси О, себто Олд Ейдж. Тому, що і на цю нижчу клясу місячна вкладка є значно вища ніж у старих родах, і щоби не кривдити тих членів, котрі на старі роди платять і мають відповідну до суми обезпечення і часу належання вплачену резерву, треба зробити відповідні обчислення резерви кождому членови і відповідно покредитувати при переході до нових родів обезпечення.

Але тому, що така реорґанізація потягає за собою значні кошти, і що на таку реформу треба відповідної ухвали, ми припоручили Вулфови виробити проєкт та обчислити резерву для одного члена.

При всіх наших порівнаннях старих і нових родів виходить, що якби в 1915 р. при реформі відповідно до літ була впроваджена найнижча кляса О, то, приміром, 30-літній член, обезпечений на О $1,000, міг би сьогодня дістати готівкою або позичити суму $200, міг би мати виплачену грамоту на суму $436, або бути обезпеченим на суму $1,000 на протяг 16 літ і 304 днів. Сьогодня запізно жалувати за тим, чого не зроблено тому 17 літ, а треба конечно таку реформу зробити як найскорше, щоб на випадок, коли прийдеться переживати чорну годину крізи або старости, мати відповідну інвестицію.

Фонди У. Н. Союза.

Український Народний Союз розпоряджає фондами, які з днем 30 вересня 1931 представлялися так:

Фонд посмертний старих родів	$1,926,155.95
„ резервовий	366,861.89
„ посмертний і резервовий нових родів	30,043.13
„ адміністраційний	22,311.12
„ конвенційний	27,581.54
„ народний	7,394.37
„ запомоговий	78,076.53
„ сирітський	207,792.78
Разом	$2,666,217.31

Фонд посмертний почався з реформою 1915 р. і призначений уцілости на виплати посмертних запомог.

Богато членів твердять, що належать до У. Н. Союза по 20 або 30 літ, обраховують, скільки то гроша вони вплатили до орґанізації, і приходять до переконання, що вже час перестати платити, або хочуть дістати хочби половину посмертного за свого життя. Всі члени, котрі так думають, мусять зрозуміти, що до реформи 1915 р. вони орґанізації фінансово не збудували і великої вплаченої резерви не мають. По реформі орґанізація будує фінансову силу, одначе має також великі виплати посмертних запомог. Останні обчислення справоздання XVII. головної конвенції виказують:

Зіставлення посмертних виплат.

За час вісьмох літ померли 1,103 членів, по котрих Союз виплатив	$874,163.33
Тих 1,103 членів вплатили до посмертного фонду	115,428.26
За час 8 літ орґанізація доплатила з посмертного фонду	$758,735.07

Ця табеля виказує, що суму **$758,735.07**, яку орґанізація доплатила до вкладок, заплатили члени орґанізації. Одні платять довше, інші коротше. Ті що жиють довше, платять за себе і за тих, що вмирають скорше. Нарікання того члена, котрий каже, що так довго платить і ще нічого не взяв, походить на журбу чоловіка, що обезпечив хату від огню, платив асекураційну премію 20 літ і гроша не дістав, бо хата не згоріла. Ріжниця в тім порівнанню є ця, що хата може видержати 100 літ і не згорить, а кождий чоловік вмерти мусить і орґанізація є обовязана посмертну запомогу виплатити.

Фонд резервовий повстав 1906 р. і кождий член платив до цього фонду 2 центи місячно. В жовтні 1910 р. піднесено вкладку до 5 центів місячно, в листопаді 1914 р. піднесено на 7 центів, а при реформі плачення відповідно до літ на 10 центів. У 1918 р. через недостачу фонду конвенційного знижено сей фонд до 5 центів місячно. Фонд резервовий є помічним фондови посмертному і тільки на випадок великої смертности можна перенести 25% цього фонду до фонду посмертного, згідно з §156 статута.

Фонд посмертний нових родів обезпечення, що почався 1925 р., має включену резерву, яка відповідає всім вимогам модерного обезпечення: дає грошеві звороти, позички, виплачені поліси, або безплатне продовження обезпечення.

Фонд адміністраційний в часі реформи виносив $49,843.72 і кождий член платить до цього фонду 7 центів місячно. Ця сума була вповні вистарчаюча в 1915 р., коли то орґанізація мала менші видатки на платню головного уряду, менші податки від реальности і не плачено процентів від інвестиції у власний дім. З будовою великого дому на приміщення офісів і загальної дорожні той фонд є надто скромний. Робиться всякі можливі ощадности, щоб оплатити всі адміністраційні кошти орґанізації, процент фонду резервовому, податок, асекурацію від огню, кошти державної контролі і т. п.

Фонд конвенційний повстав 1918 р., вже по реформі. При реформі 1915 р. кождий відділ мав висилати делеґата на кошт відділу. Тому одначе, що дальші відділи, або слабші, які не мали збудованої відділової каси, не могли мати відповідної репрезентації, показалося конечним створити фонд конвенційний. Члени відказалися від додаткової оплати на створення цього фонду, тому його створено коштом фонду резервового, на що кождий член платить 5 центів місячно. Призбираний що чотири роки гріш заледви вистарчає на оплату головних річних засідань і коштів конвенцій, які відбуваються що чотири роки, згідно з вимогами асекураційних департаментів стейтів.

Фонд народний основано майже на початку існування орґанізації. Висота вкладок була ріжна. В 1906 р. кождий член платив на цей фонд 1 цент місячно, в 1912 р. по 3 цнт. аж до 1920 р., коли то влучено тих 3 центи до фонду запомогового. В 1925 р. цей фонд відновлено і кождий член платить тепер на нього 2 центи місячно. Фонд народний є одинокий, яким можна розпоряджатись. З того фонду оплачується третину коштів діточого журналу, уділяється зворотні стипендії-позички, піддержується українські інституції в рідним краю, як „Рідна Школа", музей, реміснечі бурси та школи, поміч інвалідам і т. п. У. Н. Союз, як орґанізація народня, повинна мати відповідний народний фонд на цілі патріотичні, бо тим наша орґанізація ріжниться від звичайних асекураційних компаній.

(Конець буде)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФОРД СІТИ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 63, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 1-го листопада, в год. 1.30, в Укр. Гали. Є дуже важні справи до полагодження, як також будеться вибирати господаря. Проситься, щоби всі члени були присутні на мітінґу. Кандидати на господаря можуть зголоситися ще перед мітінґом у предсідателя Стефана Шанайди. Будеться приймати в члени старших і дітей. — Стефан Шанайда, предс.; Михайло Личак, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Сестр Рожд. Пр. Богородиці, від. 216, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих члениць, що на річних зборах 11-го жовтня вибрано слідуючий уряд на 1932 рік: Анастазія Синіцька, предс.; Татіяна Лагола, заст.; Текля Янсевич, кас.; Анна Олещук, секр. рек.; Катерина Шемердяк, секр. фін.; Антоніна Сосновська, Марія Обрис, контр.; Олена Міськевич, Софія Мацькович, надзорих; Марія Семчишин, Ксеня Тотеця, Параскевія Романюк, до полюбовного суду; Олена Гаврищків до прапору; Текля Ничай, дверниця. Збори будуть відбуватися в другу неділю в місяци. — Катерина Шемердяк, секр.

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за уділення мені запомоги в сумі $50.00, котрі мені дуже стали в пригоді підчас хороби.

Іван Барилюк,
Мілвокі, Віс.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(2)

Правда, нам оплачували, і я знав, що ці гроші йшли з полпредства, помешкання й канцелярійні витрати. Гроші ці привозив завжди Юревич (голова обєднання в Берні) від Потійчука з Праги.

Позатим ніякої нібито диригентури згори не було.

Нашого комсомольського осередка полпредство „не визнавало"...

Характер роботи Спілки зводився до постійних реорганізацій („щоб надати організаційного характеру, найбільш згідного з духом радянської конституції"), до праці гуртків політосвіти; раз на місяць у Спілці відбувалась доповідь.

Якось, здається весною 1925 р., приїхав до Берна Михайлик, член празької Спілки, навіз друкованого матеріялу і заснував у нас філію Ділового Обєднання Поступового Студентства (ДОПС).

Ми всі зрозуміли, що належати до ДОПС-у це більше ніж повинність, але на буджет кожного з нас це лягло новим тягаром.

Пізніше, коли я якось був у Празі і скаржився Харусеві і Потійчукові на членські вкладки до ДОПС-у, мені порадили зменшити до мінімума всі інші вкладки, наприклад, до Спілки, але платити в ДОПС.

В Празі я зрозумів, що ДОПС — це важлива фортеця в боротьбі з ЦЕСУС-ом за галицьке краєве студентство. Мені дали були зрозуміти, що полпредство (в розмовах ми називали цю установу „Жіжков") надає великої ваги цій організації.

Деякі з наших функціонарів, із функціонарів „Драгоманівки", в очах „Жіжкова" могли вирости в поважні політичні фігури, коли би виріс і ДОПС.

Нам, провінціялам, що жили далеко від битого шляху „великої політики", повстання і евентуальний зріст ДОПС-у нічого не давав. Ми не були в курсі подій і політичного життя Праги.

VI.

На Україну!

В грудні 1925 р. я одержав радянський пашпорт. Через те, що я перед роком дуже важко захворів на ревматизм, і дворазове лікування в Піштянах мені майже нічого не допомогло, я не міг продовжувати студій. А тому я зараз же відіїхав до Праги, щоб виставити собі візи й повернутись на Україну.

Пригадую, в радянськім консуляті один урядовець, повертаючи мені з наложеною віздною візою пашпорт, звернувся до мене: „Гаспадін Котовіч!"

Над цим словом „гаспадін" я довго міркував: чи це випадок, чи свідоме трактування нас, „радянців"; „панами".

Аджеж, коли він не хотів назвати мене „товаришем", міг би хоч сказати „громадянин". Це не віщує — думав я — нічого доброго.

В перших днях січня 1926 р. я виїхав до Берліна, щоб звідти через Айдкунен і Ригу доїхати до Москви.

VII.

Рига — Москва.

Від Праги до самої Риги я ніде не спинявся, хіба лише в Берліні переїхав з оного вокзалу на другий.

В Ризі треба було чекати на московський потяг щось 6 годин.

На двірці я звернув увагу на двох громадян, що мали біля себе цілий стос валіз. Один з них все поглядав на свої годинники й провіряв їх, а мав їх: один на руці, й у кожній кишені камізельки по одному. Це був, як я зрозумів з розмови, директор Білоруського Сірникового Тросту.

Другий, низенький, маленький, швидкий і жвавий Жид, мав непропорційно для його фігури великий золотий годинник. Він увесь час вчив свого співбесідника німецької мови, але, видно, без успіху.

Нарешті він звернув увагу на мене:

— Ви куда едете, товаріщ?

— На Украіну.

— Е, так ви, мабуть, говорите по українському?

— А ви що, може теж Українець? — живо обізвався я.

— Я директор Харківського Банку, а в нас українізація.

Я почав розпитувати його про Харків, але нічого він мені цікавого не сказав. Закінчив він нашу розмову так:

— Ви видно „щирий Українець", бо добре говорите по українському, я так не вмію.

Почалася метушня. Надійшов московський потяг.

Я зрадів, що можу перервати цю балачку, яка почала набирати для мене небезпечного забарвлення.

Я зайняв крайнє від ресторану купе, зі мною сів ще молодий хлопець. У сусідньому купе було троє людей: двоє їхало з Парижа, один з Америки. „Директори", оті пани з годинниками й валізами, зайняли окреме купе.

Мій товариш по купе виказався симпатичним сусідом. Це був комсомолець, співробітник ризького полпредства. Коли він довідався про те, що я теж комсомолець, між нами запанували приятельські відносини. Він мені розказав всю свою біографію. Виявилося, що це звичайний сільський комсомолець, який цілком випадково змушений був одружитися з донькою радянського дипльомата, яка саме в їхнім селі, серед соснового бору, лікувалася від туберкульози.

Він, цей комсомолець, трохи мене екзамінував:

— А ти знаєш, що завтра свято?

— Яке? — питаю.

— А „9. січня". Аджеж ти знаєш, що було 9. січня?

Я добре не знав, а тому навгад сказав:

— Щось, здається, з 1905 року...

Мій сусід почав мене настроювати проти „дирекотрів", називав їх контрреволюціонерами й контрабандистами (пачкарями).

Він, безперечно, в останньому мав рацію.

VIII.

„Привітання робітникам Заходу!"

Ми швидко наближаємось до пограничної стації Себеж. Мій товариш по купе, який нераз їздив на цій залізниці, показує мені все, що, на його думку, новикові треба показати.

— На самій границі — каже він — буде триюмфальна брама і напис: „Привітання робітникам Заходу!" Ось зараз побачиш.

Я побачив деревляну браму, але напису не прочитав. Мені було не до брами: тревожні думки не виходили з моєї голови. Як там на Україні? Що мене чекає?... Я страшенно хвилювався.

Від Себежа вже їхали „внутрішні пасажири". В ресторані засіло якесь товариство й вело жваву балачку.

Я з цілком зрозумілим інтересом обсервував цих людей.

Коли балачка перейшла на політичні теми, дами залишили з іронічними репліками „політиків" і відійшли в другий куток.

Сперечалися троцькісти й цекісти (ленінці).

Суперечки були порівнюючо низького інтелектуального рівня. Перемога, завдяки впертости одного Вірменина, схилялась недвозначно на бік троцькістів.

Тоді в дискусію вмішався я, став на бік цекістів і цим їм допоміг перемогти їхніх опонентів.

— Ну, от ви вислухайте мене, — звертається до мене троцькіст Вірменин, — я сам мав честь бути в особистій охороні товариша Леніна, а тепер мене перекинули ось у Себеж фінінспектором.

— Ну, й щож? Це вам не дає права нападати на ЦК. Я не думаю, що ви хотіли би кращої посади задля грошей, але хоробллива амбіція таксамо не личить комуністові — відповідаю я тоном наставника.

— Ви ідете в розпорядження якої установи, товаришу? — питає мене один із Себежців.

Я ані добре не розумів цього запитання, ані не знав, що відповісти, а тому сказав:

— В розпорядження ЦБ Пролетстуда (Центральне бюро пролетарського студентства).

Пізніше я довідався, що кожний громадянин, а тим більше партієць, завжди знаходиться в чийомусь „розпорядженні".

IX.

„Директори" нас потребують.

Маленькі деревляні стаційні будинки швидко мигали попід нашими вікнами. Виглядаю у вікно, дивлюсь на незнайомий і чужий мені краєвид, але він нічого не промовляє, як звичайно кажуть: ні мойому розумові, ні серцю.

Під акомпаніямент розміряного стуку коліс, вдивляючись у безмежні снігові простори, я пригадав слова поета:

„Росія, Росія,
Месія грядущого дня...
Воздвигне Вкраїна
Й свойого Мойсея,
Не можеж,
Не може так буть!"

Наближаємось до Москви. Мій товариш частує мене, ми полуднуємо й розмовляємо „так собі, аби дурно пара з рота не йшла".

Коли несподівано входить директор Сірникового Тросту:

— А, Українець, ви тутечки? — і сідає біля мене.

Я здивований: до цього часу він мене зовсім не помічав.

— Еге, тут! — відповідаю після деякої павзи.

— Бачите, я й отой ваш земляк з Харкова... бачите, у нас багато річей...

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ РЕФОРМИ У. Н. СОЮЗА.

Це добра думка, щоби відділи слабі лучилися разом в один сильний. Але заходить перешкода тоді, коли який відділ має трохи капіталу, то не схоче лучитися з тим, що нічого не має. Капітал буде на перешкоді. А іншу перешкоду можна усунути. Мені здається, що є найважніша справа для Союза та, щоби дати полекшу тим старим членам, котрі стоять довгі літа в Союзі, а котрих не повинні вичеркати з членів, як він не платить 3 місяці. Бо коли старий член не платить, то певно тільки з нужди. Значить, треба перевести таку реформу, щоби асекурація не пропадала, а була продовжена членови на якийсь час навіть тоді, коли він не є всилі платити.

Онуфрій Лесик,
відділ 326, Авока, Па.

—o—

ТРЕБА СТАРИМ ДОПОМОГТИ.

Я ще не заробив від квітня 1930 р. ні одного цента. Нам старим не можливо тепер знайти роботу, а як часи поліпшаться, то молоді дістануть роботу, а старі лишаться далі без роботи. І не буде чим оплачувати вкладок до нашого Союза. Тому треба знайти спосіб, щоби старим членам прийти з якоюсь помічю, щоби вони могли оставатися в організації.

Семен Стасяк,
Йонкерс, Н. Й.

—o—

СОЮЗОВЦІ, ДО ЗЛУКИ!

Нема злого, що би не вийшло на добре. З теперішньої біди ми бачимо деякий вихід, якщо зліквідуємо малі відділи і потворимо сильні Союзові товариства.

Але не забуваймо за допомогу, бо це є притягаючий засіб для молодших. І памятаймо за те, що треба нам реформи. Я сам знаю одного молодого Українця, котрого вписали родичі до У. Н. Союза, коли йому було 4 роки. А коли прийшов до літ і вже сам робив, то доти був у Союзі, поки родичі платили, а потім заявив, що як батьки хочуть, хай платять, а він не буде. Я поспитав його лагідно про причину і вичислив усі добродійства, які має член від нашої організації. А він на те все відповів, що то правда, але правда й те, що коли член перестане платити кілька місяців, то все пропало.

З того виходить, що нам треба доконче не допустити до того, щоби відпадали тепер члени тому, що не можуть платити вкладок зприводу безробіття.

Я хочу ще звернути увагу Головних Урядників, щоби, коли вже тепер злучаться відділи, знову не дозволяли на поділи та творення малих відділів. Бо знаємо добре, що маємо таких, котрі, як тільки їх не виберуть урядниками, сейчас відпадають і закладають нові відділи.

Честь нашим Урядникам, що заговорили за поміч безробітним членам! Тільки треба поступати справедливо, з рівним правом для всіх.

Михайло Ґалянка,
128 від. У. Н. С. в Лорейн, О.

ФАЛЬШИВИЙ ПРОРОК.

Якби ти дбав про єдність [церкви
І сповняв її сильні закони,
Тиб не чорнив невинні жертви
І не кидав на них проклони.

Тиб не шукав по судах [правди,
Бо сам би правдою ти стався
І жадних сект у цілім світі,
Якіб не були, не боявся.

А так нужденні сотворіння
Ти, як і твої трабанти,
Прокляті світом животіння,
Нахабні, підлі спекулянти.

Ґешефт, інтерес і гонори
Отсе стремлінь твоїх шнуро- [чок.
Скажи, будь ласка, фарисею:
Який і що ти за пророчок?

Матечка.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДВІ ЦІКАВІ КОНФІСКАТИ.

217 число „Діла" з 29. вересня сконфісковано за нотатку про арештування серед Українців у Львові і за... малий фейлетон, посвячений памяті пок. Михайла Галущинського, втриманий увесь у лірично-елегійному тоні й позбавлений якоїнебудь, навіть найменшої політичної тенденції. Це 57-ма конфіската. — Другий випадок цікавої конфіскати в останніх днях, це сконфіскування 29-го числа органу Українського Католицького Союзу „Мета" (це перша взагалі конфіската того часопису) за вступну статтю п. н. „Серед крутіжу подій", якої тенденція була звернена проти впливу невідповідальних чинників на українське громадське життя, а за скріплення довіря мас до свого проводу...

—o—

БУНТИ НА УКРАЇНІ.

З Одеси повідомляють, що між робітниками повстала революта з причини браку харчів. Відділи ГПУ окружили збунтованих робітників і поарештували їх.

З Києва доносять, що в околиці міста Кременчука позстали селяни проти совітських урядників, що прийшли туди на хлібозаготівлю. Харківська поліція вислала відділи війська і літаків. Збунтовані села підпалено. Мешканці повтікали.

В полудневій Україні виконано замах на одного урядника. Поліція арештувала пять осіб.

—o—

ВОВЧИЦЯ ПІКЛУВАЛАСЯ ДИТИНОЮ.

Турецькі часописи описують незвичайний випадок, який трапився в селі Странджа в Туреччині. Мати лишила кількамісячну дитину на лісовій поляні й сама пішла збирати хворост. Коли опісля вернулася по дитину, застала лише порожне місце. Оноді підчас полювання почули мисливі пів-людський плач дитини й добули її з вовчої ями. Здичілу, під опікою вовчиці дитину, віддали матері.

— Здається, пане бос, що нині матимемо дощ.

— Матимемо, матимемо? Відколиж то ви є спільником мого бизнесу?!

— Знаєш, я хотів би отворити ювілірську крамницю.

— А маєш гроші?

— Грошей не маю, одначе маю відподні ключі.

Учитель: Лейбюк, скільки то буде шість і чотири?

Ученик: Одинацять.

Учитель: Та подумай лише: шість і чотири.

Ученик: Тринацять.

Учитель: Алеж де там!

Ученик: Девять!

Учитель: Як тобі не стидно, чи ти не знаєш, що шість і чотири то є десять.

Ученик (підсміхається глумливо): Наскільки я собі пригадую, то пять і пять є десять...

ТАРЗАНІВ СИН. (76)

Тантор, великан-слон, повільно ступав джунглями. Обганяючи своїми величезними вухами мухи, він вишукував сік ріжних ростин і випивав його. Часами зривав овочі з дерева і сам зїдав їх, або передавав Коракови, що лежав ліниво на його спині. Від того часу, як зникла Меріем, для Корака не було мети життя. Він уже стратив надію її знайти, а тому безцільно блукав зі своїм приятелем-слоном по джунглях.

—o—

Сьогодня він бачив сліди банди шейка. Та це мало його цікавило тепер. Він не хотів більше стрічати людей, бо вони йому, крім неприємностей, нічого не приносили. Біля ріки він зліз зі спини слона й почав ловити рибу. Потім, наївшись трохи й закусивши свіжими овочами, рішив покластися тут спати. Для цього він виліз на дерево й, примостившись на великій гилці, почав дрімати. Та рикання львів звернуло його увагу.

—o—

Коли льви ричать, то знак, що вони на щось особливе звернули свою увагу. Корак почав прислухуватися та вдивлятися в напрямку, звідки йшло рикання звірів. Він чув плескання води, а потім кламцання крокодилячих щелепів. Чув також шелест, який робили льви, підстрибуючи вгору. Він подався обережно на той шум. Вдивляючися вперед, він скоро побачив на тлі ріки постать людини, що, вчіпившись руками за гилку дерева, висіла на ній.

—o—

Корак поспішив вперед. Він саме вчас нагодився, коли Бейнес, бо це був він, остаточно тратив притомність. Витягнувши його на дерево, Корак поніс непритомного незнайомця по деревах, щоб уратувати його від хижих звірів. Внизу бігли розлючені льви, які страшенно ричали зі злости, що їм віднято їхню поживу. Та Корак на це не звертав уваги. Він думав лиш про те, як помогти нещасливому незнайомцеви. Бейнес був уратований.

—o—